

**Kecskeméti Corvin Mátyás Általános Iskola
Kertvárosi Általános Iskolája**

**Etika 5. osztály
Tanmenet**

Adaptálta és készítette: Kulcsár Marianna
2017/2018. tanév

Bevezetés

A tanmenet az EMMI 110/2012 (VI. 4.) Kormányrendelet (NAT 2012) , az 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet 2. melléklet Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyamára 2.206 Erkölcstan megnevezésű kerettanterv előírásainak és a helyi tantervnek megfelelően készült.

A tanmenet Kapai Éva ÚTRAVALÓ ERKÖLCSTAN 5. osztályos tankönyvhöz és munkafüzethez készült.

Felhasznált irodalom: Kapai Éva Tanmenetjavaslat 5. o.

Tantervi felosztás

Heti 1 óra évi 36 óra

Az éves órakeret beosztása

Témakörök	Óraszámok
Ötödikesek lettünk	2+1
I. Test és lélek	6
II. Kapcsolat, barátság, szeretet	5
III. Kortárs csoportok	6
IV. Társadalmi együttélés	5
V. A technikai fejlődés	5
VI. A mindenség kutató ember	3
Ötödik osztály végén	3
Összesen	36

A pirossal jelölt szám a 10% felhasználását jelöli.

Tematikai egység: Ötödikesek lettünk

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Bevezetés a felső tagozat életébe, elvárások, feladatok, beilleszkedés.

További céljaink lehetnek:

A tanulók legyenek képesek a felső tagozat életébe beilleszkedni.

Ha új tanuló érkezett az osztályba, érdeklődjének iránta, és segítsék beilleszkedését.

A tanulók ismerjék meg és fogadják el önmagukat és egymást.

Tudatosítsák saját értékes és javítandó tulajdonságaikat.

Lássák meg másokban is az értéket.

Legyenek képesek meghallgatni egymást akkor is, ha a társuktól eltérő a véleményük.

Tudják elfogadni társuk javaslatát, ha az jobb, mint az övék.

Tanuljanak meg együttműködni.

Kapcsolódási pontok:

Dráma és tánc: ön- és társismereti játékok.

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenység- formák, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
1.	<u>Évkezdő</u> Mi az erkölcs? Az erények Milyen élményeket hozok alsóból? Mit hallottam a felső tagozatról? Miben lesz más a felső tagozat? Mit várok el magamtól ötödikben? Milyen érzések, gondolatok foglalkoztatnak év elején? Mi az erkölcs? Melye erényeket ismernek?	rokonszenv, elfogadás, alkalmazkodás	egyéni, frontális szövegértés, információ- gyűjtés, illusztráció	tk. 6–7. o. mf. 4–5. o. digitális tananyag	
2.	<u>Névkártya</u> Ki vagyok én? Miért fontos a nevem? Más ember lennék, ha más lenne a nevem?	önismeret, megértés, elfogadás	egyéni, frontális szövegértés, információ- gyűjtés, illusztráció	játék: tanári kézikönyv tk. 8–9. o. mf. 6. o.	
3.	<u>Beilleszkedés</u> Hogyan tudjuk egymást segíteni a beilleszkedésben? Tudunk-e alkalmazkodni egymáshoz? Milyen tulajdonságaim segítik a beilleszkedést?	önismeret, beilleszkedés, rokonszenv, megértés, elfogadás, alkalmazkodás, egyenrangúság	egyéni, frontális szituációs játék, szövegértés	játék: tanári kézikönyv tk. 10–11. o. mf. 7. o.	

I. Tematikai egység:

Test és lélek

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

A tanulók testi és lelki egészséggel kapcsolatos ismereteinek gyarapítása és az önmagukért való felelősség érzésének erősítése.

A beteg és a fogyatékkal élő emberek iránti empátia fejlesztése.

További céljaink lehetnek:

A tanulók figyeljenek oda magukra, a testükre, az érzéseikre, a gondolataikra és a cselekedeteikre.

Hangolódjanak rá testi, lelki, szellemi szükségleteikre.

Tudják elfogadni a problémáikat, érezzék készletet a probléma megoldására.

Legyenek képesek segítséget kérni és adni.

Ha szükséges, legyenek képesek a változtatásra.

Bízzanak önmagukban, legyenek pozitív elvárásai önmaguk felé.

Kapcsolódási pontok:

Természetismeret: Kamaszkori változások: testkép, testalkat; az egészséges táplálkozás alapelvei.

A serdülő személyiségének jellemző vonásai. Az önismeret és az önfejlesztés eszközei. Veszélyforrások különféle élethelyzetekben. Káros szenvedélyek.

Dráma és tánc: ön- és társismereti játékok.

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenység- formák, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
4.	<u>Ki milyennek lát?</u> Mit gondolok, milyennek látnak a többiek? Milyennek látom magam? Melyek azok a tulajdonságaim, amiben szeretnék változtatni magamon?	testi tulajdonság, lelki tulajdonság, szellemi képesség, elfogadás, önismeret	egyéni, frontális szövegértés, információ- gyűjtés	tk. 12–13. o. mf. 8. o. digitális tananyag	
5.	<u>Fejlődés és szükségletek:</u> (ötödikben a testi szükségleteken van a hangsúly) Hogyan változtak testi, (lelki, szellemi) tulajdonságaim az évek során? Mire van szükség ahhoz, hogy a testem jól fejlődjön? Melyek az ember legfontosabb fizikai szükségletei?	testi tulajdonság, lelki tulajdonság, szellemi képesség, szükséglet, fejlődés	egyéni, csoportos, frontális szövegértés, szituációs játék, összehasonlítás	tk. 14–15. o. mf. 9. o.	
6.	<u>Egészség és betegség</u> Milyen az egészséges ember? Hogyan kerülhet veszélybe és hogy védhető meg az egészség? Én egészségesen élek? Van olyan szokásom, amelyen jó lenne változtatnom az egészségem érdekében? <u>Fogyatékoság</u> Milyen képessége hiányozhat annak, aki valamilyen téren fogyatékos?	szükséglet, fejlődés, egészség, betegség fogyatékoság, érdeklődés, figyelmesség, elfogadás	egyéni, csoportos, frontális szövegértés, összehasonlítás elemzés, információ- gyűjtés, érvelés	játék: tanári kézikönyv tk. 16–17. o. mf. 10. o.	

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységszempontok, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
	Vannak-e olyan speciális képességeik a fogyatékkal élőknek, amelyekben ügyesebbek másoknál? Hogyan lehet egy fogyatékkal élő gyereket támogatni az osztályban? Mit tanulhatnak az ép gyerekek fogyatékkal élő társuktól? Élhetnek-e teljes értékű életet a fogyatékos emberek?				
7.	<u>Jól érzem magam. Ép testben ép lélek?</u> Milyen a jó és milyen a rossz lelkiállapot? Hogyan őrizhetjük meg a lelki egészségünket? Egy belső hang: a lelkiismeret Mi a lelkiismeret, és miből érezzük a jelenlétét? Hogyan hat a tetteinkre? Mi történik, amikor hallgatunk rá, és mi történik, amikor nem?	lelkiismeret, szándék, döntés	egyéni, csoportos, frontális szituációs játék, elemzés, szövegértés	tk. 18–19. o. mf. 11. o.	
8.	<u>Önismeret</u> Miért fontos, hogy ismerjem magam? Mennyire ismerem magam? Mennyire vagyok őszinte magamhoz?	önismeret, megértés, elfogadás	egyéni, csoportos, frontális képelemzés, összehasonlítás szövegértés	játék: tanári kézikönyv tk. 20–21. o. mf. 12–13. o.	
9.	<u>Az időbeosztás</u> Miért kell tudnom, hogy aznap mit akarok csinálni? Miért fontos, hogy a munkára és a pihenésre is szánjak időt?	lelkiismeret, szándék, döntés	egyéni, csoportos, frontális képelemzés, szövegértés, szituációs játék, történet kitalálása	tk. 22–23. o. mf. 14. o.	

II. Tematikai egység: Kapcsolat, barátság, szeretet

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

A saját kapcsolati háló szerkezetének tudatosítása.

Annak megéreztetése, hogy az őszinte baráti kapcsolatok fontos szerepet játszanak az ember életében.

Olyan kommunikációs technikák megismertetése, amelyek segíthetnek a barátság ápolásában és az esetleges konfliktusok feloldásában.

További céljaink lehetnek:

Gyakorolják az érzéseik megfelelő kifejezését.

Fejlődjön az együttérző képességük.

Tudjanak segítséget kérni és adni.

Legyenek képesek egymás sikerének örülni.

Kapcsolódási pontok:

Magyar nyelv és irodalom: a közlési szándéknak megfelelő nyelvi és nem nyelvi jelek használata; mindennapi kommunikációs szituációk gyakorlása.

Vizuális kultúra: vizuális kommunikáció, jelértelmezés, jelalkotás; kép és szöveg.

Dráma és tánc: együttműködés némajátékos, szöveges és mozgásos tevékenység során.

Alkalmazkodás, érdekérvényesítés dinamikus változtatása a csoportos tevékenységek során.

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységszempontok, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
10.	<u>Én és a társaim: Kik a társaink?</u> Milyen tulajdonságaim segítik a kapcsolataimat? Melyek nem? Hogyan szerezhetek magamnak társakat?	barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, őszinteség, tisztelet	egyéni, frontális szövegértés, információgyűjtés	tk. 24–25. o. mf. 15. o. digitális tananyag	
11.	<u>Te választasz!</u> Rajtam múlik, hogy mikor mit választok? Ki dönthet helyettem? Hajlandó vagyok szembenézni a problémáimmal?	őszinteség, hazugság, közömbösség, megértés, hajlandóság, bátorság	egyéni, páros, csoportos, frontális szövegértés, szituációs játék, elemzés, összehasonlítás	játék: tanári kézikönyv tk. 26–27. o. mf. 16. o.	
12.	<u>Kapcsolatok</u> Kikkel tartok szorosabb vagy lazább kapcsolatot? Kihez mi fűz, és milyen mélységűek ezek az érzések? Mi tesz vonzóvá és mi tesz ellenszenvessé valakit? Milyen módon lehet elnyerni	barát, ismerős, rokonszenv, ellenszenv, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, közömbösség,	egyéni, csoportos, frontális ágrajz, szövegértés, szerepjáték, összehasonlítás	játék: tanári kézikönyv tk. 28–29. o. mf. 17. o. digitális tananyag	

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységszempontok, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
	valakinek a rokonszenvét? Milyen eszközöket nem szabad vagy nem érdemes használni ennek során? Miért?	harag, megértés, megbocsátás, konfliktus	s		
13.	<u>A barátság</u> Lehetnek-e a barátoknak titkaik egymás előtt? Mit jelent az, hogy őszinték vagyunk valakihez? Mit jelent a barátságban a másik tisztelete? Hogyan tudják segíteni egymást a barátok? Hogyan lehet bocsánatot kérni és megbocsátani? <u>A kapcsolat ápolása</u> Milyen formái vannak a szeretet kimutatásának és a figyelmességnek? Milyen problémák és milyen konfliktusok zavarhatják meg a barátságot? Hogyan lehet feloldani ezeket?	barát, ismerős, rokonszeny, ellenszeny, barátság, őszinteség, hazugság, szeretet, tisztelet, harag, fájdalom, megértés, sértés, megbocsátás, konfliktus	egyéni, páros, csoportos, frontális szövegértés, információgyűjtés, illusztráció, szövegalkotás, érvelés	játék: tanári kézikönyv tk. 30—31. o. mf. 17–18. o.	
14.	<u>A szeretet</u> Mit jelent a szeretet? Miért kell szeretnem magamat, a társaimat, a környezetemet, a mindennapi munkáimat? Mennyire tudom elfogadni és megérteni magam és a másik embert? Meg tudok bocsátani, ha megbántottak?	rokonszeny, őszinteség, szeretet, tisztelet, megértés, megbocsátás, együttműködés, elfogadás	egyéni, páros, frontális összehasonlítás, információgyűjtés, szerepjáték, szövegértés, szövegalkotás	tk. 32–33. o. mf. 20. o.	

III. Tematikai egység: Kortárs csoportok

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

A közösséghez való tartozás fontosságának megéreztetése.

A csoporttagok közötti összetartozás érzését kiváltó legfontosabb tényezők tudatosítása.

Egy-egy személy csoporton belüli helyzetének felismertetése.

A csoporton belüli konfliktuskezelés és kárenyhítés néhány technikájának gyakorlati megismertetése.

Annak megértetése, hogy mások csoportjai mások számára ugyanolyan értékesek.

További céljaink lehetnek:

Fogadják el egymást a különbségeikkel együtt.

Érdeklődjenek mások iránt.

Legyenek hajlandóak alkalmazkodni, ha a közösség érdeke megkívánja.

Ismerjék fel, hogy a konfliktusokat csak együttes szándékkal lehet jól megoldani.

Kapcsolódási pontok:

Magyar nyelv és irodalom: közéleti kommunikáció (megbeszélés, vita, felszólalás, hozzászólás, alkalmi beszéd, köszöntés, kiselőadás).

Dráma és tánc: a konszenzus kialakításának képessége és eszköztárának megismerése a dramatikus tevékenységek előkészítése során. Egymás munkája iránti tisztelet, figyelem, őszinteség és tapintat a megbeszélések során, belső irányítású csoportszerveződés dramatikus tevékenységek során.

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenység- formák, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
15.	<u>Kikhez tartozunk?</u> Miben hasonlítanak és térnek el a közösséghez tartozó emberek? Mi tartja össze a közösségeinket? Kikhez tartozom? Milyen kapcsolatom van a csoportjaimmal? <u>Közösségeim</u> Milyen csoportokhoz tartozom? Mi változott ezen a téren az utóbbi időben? Milyen okai vannak a változásnak? Melyik csoporthoz mennyire kötődöm, és miért? <u>A mi csoportunk</u> Melyik csoportomban érzem a legjobban magam, és miért? Mi minden kapcsolja össze a csoport tagjait? Milyen közös tevékenységeink, jeleink, szokásaink és szabályaink vannak?	csoport, közösség, összetartás, beilleszkedés	egyéni, frontális szövegértés, szövegalkotás összehasonlí- tás	tk. 34–35. o. mf. 21. o. digitális tananyag	

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenység- formák, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
16.	<u>Együtműködés</u> Miben kell és miben nem szükséges együttműködnünk? Milyen tulajdonságok segítik az együttműködést? Tudok változtatni a gondolkodásomon, ha a többiek ötlete jobb? Szükségünk van vezetőre? Miért?	beilleszkedés, kirekesztés, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség, érdeklődés, tapintat	egyéni, páros, csoportos, frontális szövegértés, összehasonlítás, információgyűjtés, szövegalkotás képkesztés	tk. 36–37. o. mf. 22–23. o. digitális tananyag	
17.	<u>Konfliktusok a csoportban</u> Milyen problémák és milyen konfliktusok fordulhatnak elő a csoportokon belül? Hogyan lehet ezeket megoldani, és mi történik, ha nem sikerül? Lehet-e valaki egyszerre két egymással vetélkedő csoport tagja? Ha igen, hogy oldható ez meg? Ha nem, miért nem?	idegen, kirekesztés, általánosítás, előítélet, hiba, vétség, bűn, megbocsátás, jóvátétel, felelősség, hajlandóság	egyéni, csoportos, frontális képelemzés, történet kitalálása	játék: tanári kézikönyv tk. 38–39. o. mf. 24. o.	
18.	<u>Kommunikáció</u> Hogyan kommunikálunk egymással? Megértjük egymást? Milyen eszközöket használhatunk és hogyan a kommunikációhoz?	felelősség, tudatosság, hajlandóság, együttműködés, tapintat	egyéni, csoportos, frontális szerepjáték, szövegértés, szituációs játék, érvelés	játék: tanári kézikönyv tk. 40–41. o. mf. 25. o.	
19.	<u>Mindennapi szabályaink</u> Kellenek-e szabályok az embereknek? Miért? Milyen szabályokkal találkozunk a mindennapjainkban? Kinek a felelőssége a szabályok betartása?	elfogadás, összetartás, beilleszkedés, általánosítás, hiba, jóvátétel, felelősség	egyéni, páros, csoportos, frontális képelemzés, szerepjáték, történet kitalálása	tk. 42–43. o. mf. 26. o.	
20.	<u>Közösségi szabályaink</u> Kellenek-e szabályok az embereknek? Miért? Milyen szabályokkal találkozunk a mindennapjainkban? Kinek a felelőssége a szabályok betartása?	közösség, összetartás, beilleszkedés, kirekesztés, általánosítás, hiba, megbocsátás, jóvátétel, felelősség	egyéni, csoportos, frontális képelemzés, történet kitalálása, szövegértés, érvelés	játék: tanári kézikönyv tk. 44–45. o. mf. 27. o.	

IV. Tematikai egység: Társadalmi együttélés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Az etnikai és vallási sokszínűség tudatosítása és elfogadtatása, a kisebbségi tanulók esetében ezek identitáselemként való megerősítése.

A szociális érzékenység fejlesztése és a személyes felelősség érzésének felkeltése.

További céljaink lehetnek:

Vegyék észre a másokkal való azonosságot.

Fogadják el a másoktól való különbözőséget.

Lássák meg, attól, hogy valaki különbözik tőlük, nem jobb és nem rosszabb.

Legyenek képesek alkalmazkodni másokhoz, amikor szükség van rá.

Érdeklődjenek mások iránt.

Kapcsolódási pontok:

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a magyarság eredete; mondókák, krónikák, nyelvtudomány; hasonlóságok és különbségek a katolikus és a protestáns vallások között.

Vizuális kultúra: valóság és képzelet.

Dráma és tánc: némajátékos, szöveges és mozgásos improvizációk. Improvizációk összefűzése jelenetsorokká; történetek feldolgozása különféle drámajátékos tevékenységekkel.

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységszervező formák, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
21.	<u>Összetartozunk</u> Milyen népcsoportok, jelképek és szokások vannak Magyarországon a szűkebb környezetben?	népcsoport, szokás, hagyomány	egyéni, frontális szövegértés, szerepjáték információgyűjtés, kiselőadás	tk. 46–47. o. mf. 28. o. digitális tananyag	
22.	<u>Együtt élünk</u> Mi köti össze az együtt élőket? Mi ronthatja el a kapcsolatokat? Milyen szempontok alapján csoportosíthatjuk az embereket? <u>Etnikai közösségek</u> Mit tudunk a magyarországi kisebbségi népcsoportokról? Milyen sajátos jelképeik, szokásaik, hagyományaik és ünnepeik vannak? Jó-e, ha egy országban többféle nép és többféle kultúra él egymás mellett? Miért?	népcsoport, vallási közösség, társadalom, szolidaritás	egyéni, csoportos, frontális szerepjáték, információgyűjtés, szövegértés, kooperatív munka	tk. 48–49. o. mf. 29. o.	
23.	<u>Ünnepeink</u> Mit jelent a hagyomány? Hogyan változtak ünnepi szokásaink? Miért kellenek az ünnepek	szokás, hagyomány, ünnep	egyéni, csoportos, frontális	tk. 50–51. o. mf. 30. o.	

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységszervező formák, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
	és a hagyományok? Te hogyan ünnepeled?		képelemzés, összehasonlítás, szövegértés, információgyűjtés, szövegalkotás		
24.	<u>Illik vagy nem illik?</u> Hogyan viselkedünk otthon, az utcán, az iskolában, a vendégségben, a közlekedésben? Hogyan tanuljuk meg viselkedési szabályainkat?	alkalmazkodás, elfogadás, felelősség, együttműködés, békesség	egyéni, páros, csoportos, frontális szövegértés, szerepjáték, összehasonlítás, érvelés	játék: tanári kézikönyv tk. 52–53. o. mf. 31–32. o. digitális tananyag	
25.	<u>Erkölcsei értékeink</u> Mit jelent a becsületesség? Igazat mondunk magunknak és egymásnak? Őszinték vagyunk magunkhoz és egymáshoz?	elfogadás, alkalmazkodás, felelősség, megértés, megfontoltság, együttműködés	egyéni, páros, csoportos, frontális szituációs játék, szerepjáték, történet kitalálása	tk. 54–55. o. mf. 33. o.	

V. Tematikai egység: A technikai fejlődés

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Annak tudatosítása, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és mi magunk is szerepet játszhatunk a természet károsításában vagy védelmében.

A modern technika mindennapi életet érintő pozitív és negatív hatásainak felismertetése.

További céljaink lehetnek:

Érdeklődjenek a környezetük iránt.

Érezzenek felelősséget a cselekedeteikért.

Vegyék észre a nélkülözhetetlen és a nélkülözhető dolgokat maguk körül.

Ismerjék meg a megújuló és a nem megújuló energiaforrások közötti különbséget.

Kapcsolódási pontok:

Természetismeret: a környezet és az ember egysége.

Magyar nyelv és irodalom: a tömegkommunikáció legfőbb üzeneteinek dekódolása.

Technika, életvitel és gyakorlat: környezettudatosság.

Vizuális kultúra: tervezett és alakított környezet. Vizuális kommunikáció, jelértelmezés, jelalkotás. Kép és szöveg.

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységszempontok, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
26.	<u>Út az ismeretlenbe</u> Szükség van a technikai fejlődésre? Miért? Hogyan fejlődnek az ember által használt eszközök? Hogyan segítik a technikai eszközök az embert?	fogyasztás, technikai eszköz, lelkesség, megfontoltság	egyéni, frontális szövegértés, információgyűjtés, tájékozódás tér-időben	tk. 56–57. o. mf. 34. o. digitális tananyag	
27.	<u>Kíváncsiság és megismerés</u> Kíváncsinak tartod magad? Miért jó, ha kíváncsiak vagyunk? Mire lehetünk kíváncsiak? Hogyan segíti a kíváncsiság a megismerést?	fogyasztás, technikai eszköz, tettrekészség, megfontoltság	egyéni, frontális szövegértés, információgyűjtés	játék: tanári kézikönyv tk. 58–59. o. mf. 35. o. digitális tananyag	
28.	<u>Az ökológiai lábnyom</u> Milyen kapcsolatban áll egymással az ember és a természet? Mit tehetek a saját ökológiai lábnyomom csökkentése érdekében?	az ökológiai lábnyom, fogyasztás, a választás felelőssége, összhang	egyéni, csoportos, frontális információgyűjtés, szövegértés, szituációs játék	tk. 60–61. o. mf. 36. o.	

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységszervező formák, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
29.	<u>Az ember és a technika</u> Hogyan befolyásolja a technika fejlődése az ember életét? Mik az előnyei, mik a hátrányai és mik a veszélyei? Lehet-e függővé válni egy technikai eszköztől?	fogyasztás, technikai eszköz, a választás felelőssége, gondosság	egyéni, csoportos, frontális összehasonlítás, képelemzés, szövegértés, szerepjáték	játék: tanári kézikönyv tk. 62–63. o. mf. 37. o.	
30.	Az ember felelőssége Milyen következményei vannak a víz-, a levegő-, a talajszennyezésnek, a növényzet károsításának, az állatokkal való rossz bánásmódnak? Hogyan tud az ember vigyázni a vízre, a levegőre, a talajra, a növényekre és az állatokra?	fogyasztás, technikai eszköz, felelősség, összhang, megfontoltság	egyéni, csoportos, frontális információgyűjtés, tablóképzés, szövegalkotás, érvelés	tk. 64–65. o. mf. 38–39. o.	

VI. Tematikai egység: A mindenség kutatása

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

A vallások sokszínűségével és közös jellemzőivel kapcsolatos, különféle forrásokból származó ismeretek bővülésének elősegítése és rendszereztetése.

További céljaink lehetnek:

Ismerjenek meg többféle művészeti ágat.

Nézzenek utána magyar művészeknek.

Gondolkodjanak el a tudósok felelősségén.

Járjanak utána magyar tudósoknak, ki mivel foglalkozott.

Legyenek képesek tisztelni, ha valaki másként gondolkodik, mint ők.

Vegyék észre, hogy az emberek közötti békesség lehetséges akkor is, ha nem mindenben értünk egyet.

Kapcsolódási területek:

Természetismeret: a Föld helye a Naprendszerben és a Világegyetemben; Kopernikusz tudománytörténeti jelentősége.

Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek: a Biblia; történetek az Ószövetségből. A görögök és rómaiak vallása. Az Újszövetség. Jézus története. A kereszténység kialakulása és elterjedése: üldözött vallásból államvallás. A római katolikus egyház felépítése, jellemzői. Az iszlám vallás megjelenése és alapvető tanításai.

Magyar nyelv és irodalom: képek és formák a költészetben. Az irodalmi művek szóbeli és írásbeli szövegműfajainak jellemzői.

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenység-formák, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
31.	<u>Mit csinálnak a művészek?</u> Mit csinál egy művész? Hogyan lesz valakiből művész? Lakóhelyükön élnek-e művészek? Mivel foglalkoznak?<u>A világ és az ember</u> Miért foglalkoztatja az embert a világ megismerése? Mennyire lehet megismerni a világot? Milyen módokon lehet megismerni a világot? <u>A művészet</u> Mit csinálnak a művészek? Miért fontos számukra az, amit tesznek? Milyen eszközökkel fejezik ki érzéseiket és gondolataikat? Bárből lehet művész? <u>A tudomány</u> Mit csinálnak a tudósok? Milyen kérdésekre keresik a	művészet, művészi alkotás, világkép, világnézet tudomány, tudományos megismerés, művészet, művészi alkotás, lelkesedés, szorgalmasság, érdeklődés	egyéni, csoportos, frontális szövegértés, információgyűjtés, tablókészítés, jellemzés összehasonlítás, kiselőadás, érvelés	tk. 66–67. o. mf. 40. o. digitális tananyag tk. 68–97. o. mf. 41–42. o.	

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenységszerek, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
	válaszokat, és milyen módon? Milyen mélységben ismerhető meg a világ? Én milyen kérdéseket tennék fel a világról?				
32.	<u>A vallás mint lelki jelenség</u> Miért gondolja az emberek jelentős része, hogy létezik egy embernél hatalmasabb erő is a világban? Milyen elképzelések alakultak ki különböző kultúrákban erről az erőről? Hogyan próbálnak az emberek kapcsolatba lépni a természetfeletti világgal, és miért fontos ez nekik? El lehet-e képzelni a világot természetfeletti erő létezése nélkül is?	vallás, vallási jelkép, elfogadás, békesség	egyéni, frontális képelemzés, összehasonlítás, információgyűjtés, szövegértés, történetmesélés	tk. 70–71. o. mf. 43. o.	
33.	<u>Az idő</u> Miért méri az ember az időt? Milyen eszközökkel mérhetjük az időt? Mikor érezzük, hogy gyorsan vagy lassan telik az idő?	világkép, világnézet	egyéni, páros, csoportos, frontális szerepjáték, érvelés, szövegértés, történet kitalálása	tk. 72–73. o. mf. 44. o.	

Tematikai egység: Ötödik osztály végén

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai:

Az ötödik osztály tapasztalatainak összegzése, a felső tagozatban végzett munkák, elvárások, feladatok értékelése, tudatosítása.

További céljaink lehetnek:

Vegyék észre, hogy felelősek vagyunk egymásért.

Figyeljék meg, ahogyan mi bánunk másokkal, úgy bánnak velünk is.

Akkor lesz jó egy osztályközösség, ha hajlandóak vagyunk alkalmazkodni egymáshoz.

Önmagunk és egymás elfogadása segíti a közösség életét.

Tapasztalják meg, hogy a közös élmények közelebb hozzák az osztály tagjait egymáshoz.

Kapcsolódási pontok:

Dráma és tánc: némajátékos, szöveges és mozgásos improvizációk, jelenetek bemutatása.

Egymás munkája iránti tisztelet, figyelem, őszinteség és tapintat a megbeszélések során.

Óraszám	Tananyag	Fogalmak	Tevékenység- formák, módszerek	Eszközök, szemléltetés	Megjegyzés
34.	<u>Évzáró – Mit mutat év végén a tükör?</u> Milyen témákkal foglalkoztunk az idei erkölcsstanórákon? Melyik téma állt közelebb hozzám? Milyen területekről tudtam meg többet, miben változott a véleményem?	önismeret, rokonszenv, megértés, elfogadás	egyéni, frontális szövegértés, összehasonlí- tás, történet kitalálása	játék: tanári kézikönyv tk. 74–75. o. mf. 45. o. digitális tananyag	
35-36.	<u>Ki vagyok én?</u> Jobban ismerem magam? Ki és mi segített ebben? Miben hasonlítok a többi emberre? Miben különbözöm a többiektől? <u>Kik vagyunk mi?</u> Tudunk alkalmazkodni egymáshoz? Segítjük egymást? Örülünk egymás jó eredményeinek? Betartjuk a közösségi szabályokat? Év végére jobban ismerjük egymást? Értékelés	önismeret, beilleszkedés, rokonszenv, megértés, elfogadás, alkalmazkodás, egyenrangúság, szeretet	egyéni, páros, frontális összehasonlí- tás, képkészítés, szövegértés	tk. 76–77. o. mf. 46–47. o.	

A fejlesztés várt eredményei az 5. évfolyam végén

A tanuló tisztában van az egészség megőrzésének jelentőségével, és tudja, hogy maga is felelős ezért.
Tudatában van annak, hogy az emberek sokfélék, elfogadja és értékeli a testi és lelki vonásokban megnyilvánuló sokszínűséget, valamint az etnikai és kulturális különbségeket.
Gondolkodik saját személyiségjegyein, törekszik a megalapozott véleményalkotásra, illetve vélekedéseinek és tetteinek utólagos értékelésére.
Gondolkodik rajta, hogy mit tekint értéknek; tudja, hogy ez befolyásolja a döntéseit, és hogy időnként választania kell még a számára fontos értékek között is.
Képes különféle szintű kapcsolatok kialakítására és ápolására; átlátja saját kapcsolati hálójának a szerkezetét; rendelkezik a konfliktusok kezelésének és az elkövetett hibák kijavításának néhány, a gyakorlatban jól használható technikájával. Fontos számára a közösséghez való tartozás érzése; képes átlátni és elfogadni a közösségi normákat.
Nyitottan fogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat.
Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet.
Érti, hogy a világ megismerésének többféle útja van (különböző világképek és világnézetek), s ezek mindegyike a maga sajátos eszközeivel közelít ugyanahhoz a valósághoz.

Megjegyzés: A vastagon szedettek a minimumkövetelményt jelölik.